

«Ήγειρεν κέρας σωτηρίας ημίν» (Λουκ.1,69)

ΛΑΜΠΡΟΥ Κ. ΣΚΟΝΤΖΟΥ Θεολόγου - καθηγητού

Η ενανθρώπιση του Θεού Λόγου αποτελεί την ύψιστη δωρεά του Θεού για τον άνθρωπο. Αποτελεί την τελειότατη έκφραση της αγάπης Του για το πλανεμένο πλάσμα Του. Φανερώνει περίτρανα την προαιώνια βουλή Του για τη σωτηρία του κόσμου και την αποκατάσταση της τάξεως στη δημιουργία Του.

Η είσοδος του άναρχου και άκτιστου Θεού στον κτιστό χρόνο και χώρο είναι το μεγαλύτερο θαύμα της ιστορίας και συνάμα το έσχατο «σκάνδαλο» των απίστων, οι οποίοι δε μπορούν να διανοηθούν ανθρωποποίηση του Θεού. Το ίδιο δε μπορούν να διανοηθούν κανένα σωτήρα και λυτρωτή του κόσμου, διότι δε δέχονται καμιά έκπτωση από καμιά αυθεντικότητα. Θεωρούν την καταφανή ανθρώπινη κακοδαιμονία ως «φυσική» και ως εκ τούτου απορρίπτουν τον ενανθρωπήσαντα Λόγο ως σωτήρα του κόσμου. Σε αυτή τη συλλογιστική εστιάζεται το διαχρονικό δράμα του πεσόντος στην αμαρτία ανθρώπου.

Η ιστορία όμως είναι ο αψευδής μάρτυρας και ο διαπρύσιος κήρυκας της εν Χριστώ σωτηρίας του κόσμου. Φτάνει να έχει κάποιος απαλλαγεί από κάθε κοντόφθαλμη συλλογιστική, από κάθε υποκειμενική θεώρηση και από τα προσωπικά του πάθη για να μπορέσει να ατενίσει τη μεγάλη αλλαγή που έφερε ο σαρκωμένος Θεός στον κόσμο. Να γευθεί το μέγεθος της Θείας Φιλανθρωπίας.

Ανοίγοντας τα ιστορικά κείμενα από το απώτερο παρελθόν ως τα σήμερα, τις κοινωνιολογικές μελέτες, τις ανθρωπολογικές συγγραφές, και όλα τα συναφή συγγράμματα, είναι εύκολο να διακρίνει κάποιος μια ιστορική πορεία ανάξια για τα ανθρώπινα πρόσωπα. Είναι εύκολο να διαπιστώσουμε ότι η ανθρώπινη ιστορία είναι ένα συνεχές εκτυλισσόμενο δράμα, μια ατελεύτητη τραγωδία. Αρχίζοντας από τη ζωή του πρωτογόνου ανθρώπου, βλέπουμε τον καθημερινό φρικτό του αγώνα για επιβίωση μέσα σε ένα άκρως αφιλόξενο περιβάλλον. Η προφητική ρήση του Θεού προς τον Αδάμ μετά την πτώση του: «επικατάρατος η γη εν τοις έργοις σου. Εν λύπαις φαγή αυτήν πάσας τας ημέρας της ζωής σου. Ακάνθας και

τριβόλους ανατελεί σοι, και φαγή τον χόρτον του αγρού. Εν ιδρώτι του προσώπου σου φαγή τον άρτον σου, έως του αποστρέψαι σε εις την γην εξ ής ελήφθης, ότι γη ει και εις γην απελεύση» (Γεν.3,17-19) επαληθεύτηκε επακριβώς. Μαζί με την αγωνία της επιβιώσεως αναπτύχθηκε στον άνθρωπο και ο ανταγωνισμός και έχθρα για τον συνάνθρωπό του. Εξ' αρχής η υπέροχη γυναίκα του Αδάμ η Εύα μεταβλήθηκε σε αντικείμενο εκμετάλλευσης. Από «σάρκα μία» (Γεν.2,24) τα δύο θεοδημιούργητα ανθρώπινα πρόσωπα διασπάστηκαν σε δύο αντιτιθέμενα άτομα. Ο Θεός επισήμανε στην προμήτορα πως στο εξής «προς τον άνδρα σου η αποστροφή σου, και αυτός σου κυριεύσει» (Γεν.3,16). Ο άλλος άνθρωπος δεν λογιζόταν πια αδελφός, παρά αντίζηλος, ο οποίος απειλούσε την τροφή του, την εξουσία του, τη γυναίκα του, τον ζωτικό του χώρο, και αυτή την ίδια την ύπαρξή του. Ο μόνος τρόπος να απαλλαγεί από αυτόν ήταν να τον πολεμήσει και να τον καταστρέψει. Έτσι γεννήθηκαν οι έχθρες, οι διαμάχες, οι πόλεμοι, ως η πιο μαύρη σελίδα στην ανθρώπινη ιστορία. Δεν αναφέρεται ουδεμία περίοδος της ιστορίας να κυριαρχεί στον κόσμο απόλυτη ειρήνη. Εκατομμύρια άνθρωποι βρήκαν τραγικό θάνατο στα ατέλειωτα πεδία των μαχών για την υπεράσπιση του «ζωτικού του χώρου».

Ενωρίς ο ισχυρός άνθρωπος έβαλε στη δούλεψή του αδυνάτους. Πρόκειται για τη δουλεία της προχριστιανικής αρχαιότητας, η οποία αποτελεί το διαχρονικό όνειδος της ανθρωπίνης φύσεως. Γνωρίζουμε καλά το μέγα πλήθος των δούλων στον αρχαίο κόσμο. Στους προγόνους μας αντιστοιχούσε ένας «κύριος» προς δέκα δούλους. Υπήρχαν «κύριοι» που είχαν στη δούλεψή τους εκατοντάδες ή και χιλιάδες δούλους. Οι άμοιροι εκείνοι άνθρωποι όχι μόνο δεν είχαν δικαιώματα, αλλά θεωρούνταν χειρότεροι από τα ζώα και εξισώνονταν με τα πράγματα. Στους ρωμαϊκούς χρόνους έφτασαν στο σημείο οι «κύριοι» των δούλων να διασκεδάζουν την ανία τους με τον πιο τραγικό θάνατο αυτών των ανθρώπων στα αμφιθέατρα!

Στον πνευματικό τομέα η κατάσταση ήταν το ίδιο τραγική. Η διαπροσωπική σχέση των πρωτοπλάστων με το Θεό χάθηκε δια παντός. Τη θέση του αληθινού προσωπικού Θεού πήραν τα ανόητα και αισχρά είδωλα. Την αγνή λατρεία του Θεού αντικατέστησε η δεισιδαιμονία, οι δαιμονολατρία και οι φρικτές ανθρωποθυσίες. Η

πίστη στο Θεό κατάντησε φόβος και τρόμος σε δαιμονικές δυνάμεις, οι οποίες πήραν τη θέση του Θεού στην ψυχή του πεσόντος ανθρώπου. Οι ελάχιστες φωνές διαμαρτυρίας στην απίστευτη πνευματική και θρησκευτική κατάπτωση πνίγονταν στον ωκεανό του πνευματικού σκοταδιού. Αλλά και όσες ιδέες κατόρθωσαν να επιβιώσουν και να παρουσιάζονται ως τα σήμερα ως «φιλοσοφία» δεν ήταν τίποτε άλλο από επιμιξία αλήθειας και ψεύδους και ουδεμία ουσιαστική αρωγή προσέφερε στον βαριά τραυματισμένο από την αμαρτία προχριστιανικό άνθρωπο. Ουδεμία ακτίνα φωτός προσέφερε στη γνώση του αληθινού Θεού, ώστε «ουκ έγνω ο κόσμος δια της σοφίας τον Θεόν» (Α΄Κορ.1,21). Αυτό που ονομάζουν κάποιοι «προχριστιανικό πολιτισμικό θάυμα» και που αφήνει «έκθαμβους» τους διάφορους «αρχαιολάτρες», τους οποίους γέννησε ο άθεος ευρωπαϊκός «διαφωτισμός», είναι στην ουσία προϊόν άμετρης ματαιοδοξίας των ισχυρών του παρελθόντος, ο οποίος δεν έλυσε τα μεγάλα προβλήματα των αρχαίων και ελάχιστα καλυτέρευσε τη ζωή τους. Έστω για παράδειγμα οι ατέλειωτες στρατιές των δούλων. Αυτοί οι χειρώνακτες υπήρξαν στην ουσία οι κτήτορες των λαμπρών μνημείων, τα οποία θαυμάζουμε σήμερα, χωρίς να αναλογιζόμαστε τις θυσίες, τους κόπους, τους εξευτελισμούς, τα αίματα και ακόμα τους θανάτους αυτών των άμοιρων υπάρξεων. Χωρίς αυτούς θα ήταν αδύνατον να ανεγερθούν. Και όμως αυτοί αναγκάζονταν να είναι αμέτοχοι της χρήσης τους!

Η ηθική των αρχαίων ήταν ανύπαρκτη, διότι τα ηθικά τους πρότυπα ήταν οι ανήθικοι «θεοί» τους, οι οποίοι πιστεύονταν ότι διέπρατταν τα χειρότερα εγκλήματα και τις πιο ανείπωτες και ανήκουστες ασέλγειες και ηθικές παρεκτροπές. Οι αρχαίοι θέλοντας να δικαιολογήσουν την ανήθικη ασυδοσία τους έπλασαν «θεούς» τέτοιους που να επιτρέπουν και να υποδεικνύουν τέτοιες πρακτικές. Η κάθε διάπραξη εγκλήματος ή ανηθικότητας λογιζόταν ως θρησκευτική λατρεία!

Όσοι νομίζουν ότι η προχριστιανική περίοδος ήταν ιδανική, είτε δε γνωρίζουν καλά τα πράγματα, είτε εθελουφυλούν. Ιδιαίτερα στα χρόνια που ήρθε ο Χριστός στον κόσμο, παρ' όλο ότι προηγήθηκε ο λεγόμενος ελληνικός και ρωμαϊκός «πολιτισμός» τα ήθη είχαν εξαχρειωθεί στο έπακρο. Οι πόλεμοι και μάλιστα οι εμφύλιοι ήταν μόνιμη κατάσταση. Οι δούλοι είχαν πολλαπλασιαστεί και είχε

επιδεινωθεί η θέση τους. Οι παράλογες θρησκείες της ανατολής έφεραν στον ελληνορωμαϊκό κόσμο απίστευτη πνευματική και θρησκευτική κατάπτωση, ώστε τη θέση της λατρεία να καταλάβει η μαγεία. Η όποια πολιτισμική καταβολή παραφθάρθηκε σε σημείο εκφυλισμού. Στον εβραϊκό κόσμο τα πράγματα ήταν το ίδιο αποκαρδιωτικά. Είναι απόλυτα δικαιολογημένος ο ισχυρισμός του στοχαστή Σατωβριάνδου πως «αν ο Χριστός ερχόταν λίγα χρόνια αργότερα στον κόσμο θα έβρισκε το πτώμα του»!

Όμως ο Θεός, του Οποίου παραμένει αναλλοίωτη η θέληση, αποφάσισε να σώσει το ανθρώπινο γένος. Προείπε στους πρωτοπλάστους ότι σε χρόνους μακρινούς ο Γιός της Γυναίκας θα συντρίψει το κεφάλι του όφεως, δηλαδή του διαβόλου, ο οποίος ευθύνεται για την πτώση του (Γεν.3,17). Όντως, κατά τον απόστολο Παύλο: «ότε ήλθε το πλήρωμα του χρόνου, εξαπέστειλεν ο Θεός τον υιόν αυτού, γενόμενον υπό γυναικός, γενόμενον υπό νόμον, ίνα τους υπό νόμον εξαγοράση, ίνα την υιοθεσίαν απολάβωμεν» (Γαλ.4,4-5), ώστε: «ώσπερ εβασίλευσεν η αμαρτία εν τω κόσμω, ούτω και η χάρις βασιλεύση δια δικαιοσύνης εις ζωήν αιώνιον δια Ιησού Χριστού του Κυρίου ημών» (Ρωμ.4,21). Δεν ήρθε στον κόσμο για να αναδιοργανώσει την παρηκμασμένη θρησκευτική κατάσταση του αρχαίου κόσμου, όπως ισχυρίζονται κάποιοι, αλλά για να αλλάξει ριζικά τη συνολική δομή του πτωτικού κόσμου. Να τον απαλλάξει από την κυριαρχία του διαβόλου και να του δώσει την αρχική προοπτική της δημιουργίας του. Ήρθε να σώσει τον πεσμένο στην αμαρτία και παραδομένο στη φθορά της αμαρτίας άνθρωπο, ο οποίος μακριά από το Θεό είχε χάσει κάθε προσανατολισμό του προς τον ουρανό. Ήρθε να κηρύξει τα καλά νέα της σωτηρίας και της συμφιλίωσης με το Θεό, που είχε διαταράξει η μοιραία πτώση, ώστε «το ευαγγέλιον του Χριστού (να γίνει) δύναμις Θεού εις σωτηρίαν παντί τω πιστεύοντι» (Ρωμ.1,16). Ήρθε «ίνα την υιοθεσίαν απολάβωμεν» (Γαλ.4,5), την οποία μας υπεξείρεσε ο διάβολος και μας παρέδωσε στα πιο φρικτά δεσμά της δουλείας, «ώστε ουκέτι ει δούλος, αλλ' υιός, ει δε υιός, και κληρονόμος Θεού διά Χριστού» (Γαλ.4,7). Ήρθε να άρει τον καταναγκασμό του νόμου και να φέρει τη χάρη, ως ύψιστη δωρεά του Θεού προς το ανθρώπινο γένος. Η δικαίωσή μας δεν είναι δική μας κατάκτηση, αλλά δωρεά του Σαρκωμένου Θεού μας, ο Οποίος ντύθηκε τη φτωχή μας φύση για να

πραγματοποιήσει τον υπέρτατο σκοπό Του, τη σωτηρία μας. Έτσι «δικαιούμενοι δωρεάν τη αυτού χάριτι δια της απολυτρώσεως της εν Χριστώ Ιησού, όν προέθετο ο Θεός ιλαστήριον δια της πίστεως εν τω αίματι, εις ένδειξιν της δικαιοσύνης αυτού δια την πάρεσιν των προγεγονότων αμαρτημάτων» (Ρωμ.3,24-25).

Ο Ενανθρωπήσας Λόγος του Θεού είναι όχι μόνο ο πιο μεγάλος, μα και ο μοναδικός σωτήρας του κόσμου, του Οποίου γεύεται εδώ και δύο χιλιάδες χρόνια «του πλούτου της χρηστότητος αυτού και της ανοχής και της μακροθυμίας» (Ρωμ.2,4). Όλοι οι εγκόσμιοι αυτόκλητοι, ή ετερόκλητοι «σωτήρες» της ανθρωπότητας αποδείχτηκαν ανεπαρκείς, διότι ελάχιστα ωφέλησαν το ανθρώπινο γένος. Συγκρινόμενο το έργο τους με το απολυτρωτικό έργο του Χριστού, φαντάζει ανύπαρκτο. Μόνο Αυτός μας δίδαξε ότι το κάθε ανθρώπινο πρόσωπο, ανεξάρτητα από τα προσωπικά του στοιχεία, τις φυσικές του μειονεξίες και τα επίκτητα μειονεκτήματά του είναι αξία και μάλιστα εικόνα του Θεού. Μόνο ο Χριστός σήκωσε το κεφάλι μας από τον βούρκο της αμαρτωλότητας και το έστρεψε προς τον ουρανό, «ήγειρε κέρας σωτηρίας ημίν... (εποίησε) έλεος μετά των πατέρων ημών, μνησθήναι διαθήκης αγίας αυτού» (Λουκ.1,69,72).

ΙΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ